HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a doua)

26 ianuarie 2017*

„Protecția sănătății și a securității consumatorilor și a lucrătorilor — Directiva 2006/42/CE — Clauză de salvgardare — Măsură națională de retragere de pe piață și de interzicere a introducerii pe piață a unei mașini de tuns iarba — Cerințe privind dispozitivele de protecție — Versiuni succesive ale unui standard armonizat — Securitate juridică — Decizie a Comisiei prin care măsura este declarată justificată — Eroare de drept”

În cauza T-474/15,

Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy), cu sediul în Castelfranco Veneto (Italia), reprezentată de A. Villani, de L. D'Amario și de M. Caccialanza, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de G. Braga da Cruz și de L. Cappelletti și ulterior de G. Braga da Cruz și de C. Zadra, în calitate de agenți,

pârâtă,

susținută de

Republica Letonia, reprezentată de I. Kalniņš și de D. Pelše, în calitate de agenți,

intervenientă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE și prin care se solicită anularea Deciziei de punere în aplicare (UE) 2015/902 a Comisiei din 10 iunie 2015 privind o măsură luată de Letonia, în conformitate cu Directiva 2006/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului, de interzicere a introducerii pe piață a unei mașini de tuns iarba fabricate de GGP Italy SpA (JO 2015, L 147, p. 22),

TRIBUNALUL (Camera a doua),

compus din domnii S. Gervasoni, îndeplinind funcția de președinte, L. Madise (raportor) și Z. Csehi, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 21 septembrie 2016,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

Istoricul litigiului

1 Dispozițiile articolului 11 din Directiva 2006/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2006 privind echipamentele tehnice și de modificare a Directivei 95/16/CE (reformare) (JO 2006, L 157, p. 24, Ediție specială, 13/vol. 53, p. 120) prevăd o clauză de salvgardare potrivit căreia, printre altele, un stat membru care constată că un echipament tehnic, în sensul acestei directive, prezintă riscuri pentru sănătatea și pentru securitatea persoanelor ia toate măsurile corespunzătoare pentru a preveni respectivele riscuri și notifică Comisia Europeană cu privire la acestea pentru ca aceasta să examineze dacă măsurile menționate sunt justificate și comunică decizia sa în această privință ansamblului statelor membre.

2 Reclamanta, Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy), fabrică aparate pentru grădinărit. Aceasta a produs în special mașina electrică de tuns iarba denumită „Stiga Collector 35 EL (C 350, 297352654/S13)” (în continuare „mașina de tuns iarba în discuție”), pe care, potrivit indicațiilor sale, a exportat-o în mai multe state membre, printre care Letonia.

3 Potrivit declarației de conformitate „CE” a mașinii de tuns iarba în discuție cu dispozițiile Directivei 2006/42, întocmită de reclamantă și care datează din 3 septembrie 2012, echipamentul a făcut obiectul unei examinări pozitive a conformității de către organismul notificat, în sensul articolului 14 din aceeași directivă, TÜV Rheinland LGA Products GmbH. Acesta din urmă a făcut trimitere în special la standardul armonizat al Comitetului European pentru Standardizare Electrotehnică (Cenelec) EN 60335-2-77:2006, al cărui titlu este: „Securitatea aparatelor electrice pentru uz casnic și scopuri similare – Partea 2-77: Prescripții particulare pentru mașini de tuns iarba alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru [IEC 60335-2-77:1996 (Modificat)]”.

4 Standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 avea ca obiect să permită să se ateste, pentru aparatele la care făcea referire și care erau conforme cu acesta, prezumția de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate menționate în anexa I la Directiva 98/37/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 privind apropierea legislațiilor statelor membre în domeniul echipamentelor tehnice (JO 1998, L 207, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 220), care a fost înlocuită cu Directiva 2006/42. Având în vedere elementele litigiului, trebuie precizat că punctul 1.3.8 din anexa menționată cuprinde „alegerea protecției împotriva riscurilor legate de piesele mobile” și formulează cerințe cu privire la tipurile de apărătoare sau dispozitive de protecție după cum piesele mobile ale aparatelor au un rol de transmisie sau sunt implicate direct în proces. Punctul 1.4.1 din aceeași anexă prevede cerințele cu aplicare generală privind apărătoarele și dispozitivele de protecție, care, printre altele, trebuie „să fie amplasate la o distanță adecvată față de zona periculoasă”. Totuși, în această privință, standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 nu prevedea o distanță minimă exactă între marginea dispozitivului mobil de tăiere și peretele posterior al incintei dispozitivului de tăiere (punctul 20.103.1.1).

5 În aprilie 2013, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Centrul pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor, Letonia), desemnat de Republica Letonia drept autoritate competentă de supraveghere a pieței, în sensul articolului 4 din Directiva 2006/42, a prelevat exemplare ale mașinii de tuns iarba în discuție de la un distribuitor cu sediul în Letonia. Acest demers se înscria în cadrul unei acțiuni comune privind supravegherea mașinilor de tuns iarba introduse pe piață, inițiată în 2011 de Prosafe (Product Safety Forum of Europe, Forumul european privind siguranța produselor), asociație care grupează, printre altele, autorități naționale precum Centrul pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor.

6 Un exemplar prelevat al mașinii de tuns iarba în discuție, fabricat în 2013, a fost controlat de Slovenski institut za kakovost in meroslovje (Institutul Sloven pentru Calitate și Metrologie) din Ljubljana, organism notificat în sensul articolului 14 din Directiva 2006/42. Din raportul de control reiese că acesta a fost efectuat în special în raport cu cerințele directivei menționate și cu dispozițiile standardului armonizat al Cenelec EN 60335-2-77:2010, care are același obiect ca standardul armonizat anterior EN 60335-2-77:2006, evocat la punctele 3 și 4 de mai sus.

7 Institutul Sloven pentru Calitate și Metrologie a constatat lipsa de conformitate a echipamentului tehnic în discuție cu dispozițiile standardului armonizat EN 60335-2-77:2010 privind distanța dintre marginea dispozitivului mobil de tăiere și peretele posterior al incintei dispozitivului de tăiere. Această distanță a fost măsurată ca fiind de 87 mm, în timp ce punctul 20.107.1.1 din standardul menționat impune o distanță minimă de 120 mm. Organismul a concluzionat, având în vedere această din urmă constatare, că dispozițiile de la punctele 1.3.8 și 1.4.1 din anexa I la Directiva 2006/42 nu erau respectate. Aceste puncte au același obiect ca punctele cu aceeași numerotare din anexa I la Directiva 98/37, evocate la punctul 4 de mai sus, și sunt redactate identic în ceea ce privește cerința potrivit căreia apărătoarele și dispozitivele de protecție trebuie „să fie amplasate la o distanță adecvată față de zona periculoasă”. Raportul organismului a fost primit de Centrul pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor (denumit în continuare „autoritățile letone”) la 9 octombrie 2013.

8 Prin scrisoarea din 3 decembrie 2013, acestea l-au invitat pe distribuitorul din Letonia al mașinii de tuns iarba în discuție să inițieze acțiuni voluntare pentru „a împiedica distribuția în țară a unei mașini de tuns iarba nesigure”.

9 Prin scrisoarea din 12 decembrie 2013, autoritățile letone i-au comunicat de asemenea reclamantei rezultatul controlului realizat cu privire la mașina de tuns iarba în discuție și la lipsa de conformitate constatată privind distanța dintre marginea dispozitivului mobil de tăiere și peretele posterior al apărătorii. Ele i-au solicitat să furnizeze explicații cu privire la această lipsă de conformitate, să explice ce măsuri intenționa să adopte și să precizeze de ce declarația de conformitate „CE” făcea trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006, aplicabil potrivit acestora până în 2011, în timp ce echipamentul tehnic fusese produs în 2013. Raportul Institutului Sloven pentru Calitate și Metrologie era atașat la scrisoare.

10 În cursul diferitor discuții pe care le-a avut ulterior cu autoritățile letone, reclamanta a susținut că standardul armonizat EN 60335-2-77:2010 nu a înlocuit definitiv standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 decât la 1 septembrie 2013, că mașina de tuns iarba în discuție nu mai era produsă începând de la aceeași dată și că era conformă cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2006. Reclamanta a admis că în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 8 aprilie 2011, în care a fost publicat pentru prima dată standardul armonizat EN 60335-2-77:2010 (JO 2011, C 110, p. 52), referințele standardului armonizat înlocuit, precum și data încetării prezumției de conformitate conferite de acest standard fuseseră omise din tabelul titlurilor și referințelor standardelor armonizate. Ea a subliniat totuși că coloana din tabel referitoare la această dată conținea o notă 1 care preciza că, „[î]n general, data încetării prezumției de conformitate [ar] fi data retragerii («dow») stabilită de către organismul european de standardizare” și că „însă se [atrăgea] atenția utilizatorilor acestor standarde asupra faptului că aceasta [putea] diferi în anumite cazuri excepționale”. În această privință, reclamanta a făcut referire la informațiile conținute în însuși standardul armonizat EN 60335-2-77:2010 și la cele care figurează pe site-ul internet al Comitetului European pentru Standardizare (CEN), potrivit cărora data retragerii (dow) (denumită în continuare „data de retragere”) menționată era în speță 1 septembrie 2013.

11 La rândul lor, referindu-se la Directiva 2006/42, autoritățile letone au subliniat că articolul 5 prevedea că producătorul unui echipament tehnic sau reprezentantul său autorizat trebuia să se asigure, înainte de a-l introduce pe piață, că respectă cerințele esențiale de sănătate și securitate relevante identificate de aceeași directivă. Ele au amintit că acest lucru putea fi realizat, conform articolului 7 din aceeași directivă, printr-o declarație de conformitate cu un standard armonizat publicat în Jurnalul Oficial, el

însuși relevant pentru echipamentul tehnic avut în vedere, care determina o prezumție de conformitate cu cerințele menționate. În caz contrar, persoana interesată ar fi trebuit să demonstreze printr-un alt mijloc că aceste cerințe erau respectate într-un grad cel puțin echivalent cu cel care decurge din respectarea standardului armonizat. Autoritățile letone au adăugat că, întrucât standardul armonizat EN 60335-2-77:2010 a fost publicat în Jurnalul Oficial la 8 aprilie 2011, în cursul anilor 2012 și 2013, respectiv anul declarației de conformitate „CE” a mașinii de tuns iarba în discuție și anul de fabricație al exemplarului controlat, standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 nu mai era aplicabil și că o conformitate cu acesta nu mai oferea o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate. Standardul armonizat EN 60335-2-77:2010 ar fi desigur mai exigent decât precedentul, însă ar reprezenta „nivelul tehnologic” în materie. Raportul de control al Institutului Sloven pentru Calitate și Metrologie ar arăta de asemenea că mașina de tuns iarba în discuție nu oferea un grad de securitate cel puțin echivalent cu cel care rezultă din respectarea standardului armonizat aplicabil. Autoritățile letone au anunțat la 19 martie 2014 că urmau să interzică vânzarea acesteia.

12 În mai 2014, un aviz privind mașina de tuns iarba în discuție a fost publicat în RAPEX (Sistemul Comunitar de Informare Rapidă privind Produsele Periculoase Nealimentare). Acest sistem, prevăzut de Directiva 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 decembrie 2001 privind siguranța generală a produselor (JO 2002, L 11, p. 4, Ediție specială, 15/vol. 8, p. 52), asociază Comisia și autoritățile pentru protecția consumatorilor din statele membre, precum și din celelalte state părți la Acordul privind Spațiul Economic European. El permite Comisiei să stabilească și să publice în fiecare săptămână o listă cu produse care prezintă un risc grav pentru sănătatea și pentru securitatea consumatorilor, în urma notificării de către autoritățile naționale.

13 Avizul din RAPEX privind mașina de tuns iarba în discuție indică totuși „alt nivel de risc”, iar nu un „risc grav” ca pentru celelalte produse menționate în lista săptămânală. Riscul identificat este cel de tăieri și se precizează că „lame[le] nu sunt suficient protejate”, că, „în consecință, o persoană se poate tăia la picioare sau la mâini în cursul utilizării sau efectuând întreținerea acesteia” și că „produs[ul] nu respectă cerințele Directivei privind echipamentele tehnice și standardul armonizat relevant EN 60335-2-77”. Se adaugă că au fost luate măsuri voluntare de retragere de pe piață.

14 Este necesar să se precizeze că, potrivit articolului 2 din Directiva 2001/95, retragerea este definită drept orice măsură care are drept scop prevenirea distribuției, a expunerii și a oferirii către consumatori a unui produs periculos și că se distinge de returnare, care este definită drept orice măsură care are drept scop realizarea returnării unui produs periculos care a fost deja furnizat sau pus la dispoziția consumatorilor de producător sau de distribuitor.

15 Prin scrisoarea din 11 iunie 2014, distribuitorul din Letonia al mașinii de tuns iarba în discuție a înștiințat autoritățile letone că echipamentul tehnic a fost retras de pe piață. Pe de altă parte, într-o scrisoare din 28 august 2014, reclamanta a confirmat că, în scopul eliminării din RAPEX a avizului privind produsul său, care risca să îi afecteze reputația, retrăgea de pe piața letonă mașina de tuns iarba în discuție și a precizat că aceasta nu mai era produsă și nici introdusă pe piață în ansamblul Uniunii Europene de la 1 septembrie 2013.

16 La 1 iulie 2014, autoritățile letone au notificat Comisiei, în temeiul articolului 11 alineatul (2) din Directiva 2006/42, o măsură voluntară de retragere de pe piață și de nepunere la dispoziție pe piață a mașinii de tuns iarba în discuție. Dispozițiile acestui articol cu privire la clauza de salvgardare prevăd:

„(1) În cazul în care un stat membru constată că echipamentele tehnice care intră sub incidența prezentei directive, purtând marca CE, însoțite de declarația de conformitate CE și folosite în conformitate cu destinația lor sau în condiții previzibile în mod rezonabil, pot pune în pericol [sănătatea sau] securitatea persoanelor […], ia toate măsurile corespunzătoare pentru a retrage de pe piață astfel de echipamente tehnice, pentru a interzice introducerea lor pe piață, punerea în funcțiune sau utilizarea lor sau restricționează libera circulație a acestora.

(2) Statul membru informează imediat Comisia și celelalte state membre în legătură cu această măsură, indicând motivul deciziei sale și, în special, dacă lipsa de conformitate se datorează:

(a) nerespectării cerințelor esențiale [de sănătate și securitate relevante prevăzute în anexa I];

[…]

(3) Comisia inițiază de îndată consultări cu părțile implicate.

În cazul în care Comisia constată, după această consultare, că măsurile luate de statul membru sunt justificate sau nu, aceasta informează imediat în acest sens statul membru care a luat inițiativa, celelalte state membre și producătorul sau reprezentantul autorizat al acestuia.

[…]

(5) În cazul în care echipamentul tehnic nu este conform și poartă marca CE, statul membru competent ia măsurile corespunzătoare împotriva celui care a aplicat marca sau a emis declarația și informează Comisia în acest sens. Comisia informează celelalte state membre în legătură cu aceasta.

(6) Comisia asigură informarea statelor membre în legătură cu derularea și cu rezultatul acestei proceduri.”

17 Formularul de notificare al autorităților letone menționează o neconformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute la punctele 1.3.8 și 1.4.1 din anexa I la Directiva 2006/42, în ceea ce privește apărătoarele și dispozitivele de protecție privind piesele mobile, al căror conținut a fost amintit la punctele 4 și 7 de mai sus. El precizează că s-a efectuat un test în raport cu dispozițiile standardului armonizat EN 60335-2-77:2010 și că s-a evidențiat în această privință o distanță insuficientă între marginea dispozitivului mobil de tăiere și peretele posterior al incintei dispozitivului de tăiere, care ar influența funcționarea normală a mașinii de tuns iarba în cauză. Formularul menționează de asemenea că au fost luate măsuri voluntare de retragere de pe piață și de neintroducere pe piață de către distribuitor și că producătorul a fost informat prin scrisoarea din 12 decembrie 2013. Raportul de control al Institutului Sloven pentru Calitate și Metrologie menționat la punctul 7 de mai sus era atașat la formular.

18 Prin scrisoarea din 24 septembrie 2014, conform dispozițiilor articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2006/42 și referindu-se la o interdicție de introducere pe piață, Comisia a invitat reclamanta să își prezinte observațiile ca urmare a notificării de către autoritățile letone, invocând lipsurile privind conformitatea cu standardul EN 60335-2-77:2010 evidențiate în raportul de control al Institutului Sloven pentru Calitate și Metrologie. În această scrisoare, Comisia a propus reclamantei o întâlnire cu serviciile sale.

19 Prin scrisoarea din 4 octombrie 2014, reclamanta a răspuns Comisiei că mașina de tuns iarba în discuție nu mai era fabricată de la 1 septembrie 2013 și că nu mai era comercializată, retragerea produsului fiind efectuată în special de la distribuitorii și revânzătorii din Letonia. Reclamanta a adăugat că, în opinia sa, mașina de tuns iarba în discuție respecta cerințele „Directivei privind echipamentele tehnice” aplicabile la momentul producerii și al introducerii sale pe piață.

20 În aceste condiții, Comisia a adoptat la 10 iunie 2015 Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/902 privind o măsură luată de Letonia, în conformitate cu Directiva 2006/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului, de interzicere a introducerii pe piață a unei mașini de tuns iarba fabricate de GGP Italy SpA (JO 2015, L 147, p. 22, denumită în continuare „decizia atacată”).

21 Comisia a menționat în decizia atacată în special notificarea din partea autorităților letone și a precizat că acestea adoptaseră o măsură prin care se urmărea interzicerea introducerii pe piață a mașinii de tuns iarba în discuție, că aceasta din urmă purta marca „CE”, în conformitate cu Directiva 2006/42, însă că ea nu respecta, astfel cum reiese din dosar, cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute la punctele 1.3.8 și 1.4.1 din anexa I la directiva respectivă, „[întrucât] distanța dintre peretele posterior al mașinii și arcul de cerc descris de vârful lamei [era] prea scurtă, ceea ce duce[a] la deficiențe sub aspectul exploatării în condiții de siguranță a mașinii”, că producătorul menționase o retragere voluntară de pe piața letonă și că măsura națională adoptată trebuia considerată justificată. Statele membre au fost desemnate destinatare ale deciziei atacate.

22 În iulie 2015, autoritățile suedeze, făcând referire la decizia atacată, au publicat un document prin care se preciza că mașina de tuns iarba în discuție nu putea fi nici vândută, nici utilizată.

Procedura și concluziile părților

23 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 17 august 2015, reclamanta a formulat prezenta acțiune.

24 Printr-un act separat, depus la grefa Tribunalului la 16 octombrie 2015, reclamanta a formulat de asemenea o cerere de măsuri provizorii pentru a obține suspendarea executării deciziei atacate și adoptarea oricărei alte măsuri considerate utile. Prin Ordonanța din 10 decembrie 2015, GGP Italy/Comisia (T-474/15, EU:T:2015:958), președintele Tribunalului a respins această cerere și a dispus în același timp soluționarea odată cu fondul a cererilor privind cheltuielile de judecată.

25 Printr-un act depus la grefa Tribunalului la 16 noiembrie 2015, Republica Letonia a formulat o cerere de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei. Prin Decizia din 16 decembrie 2015, președintele Camerei a doua a Tribunalului a admis această intervenție.

26 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul a decis deschiderea fazei orale a procedurii.

27 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 21 septembrie 2016.

28 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate;

— dispunerea oricărei altei măsuri considerate necesare;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

29 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

30 Republica Letonia solicită Tribunalului respingerea acțiunii.

În drept

Cu privire la admisibilitatea capătului de cerere prin care se solicită Tribunalului „să adopte orice altă măsură considerată necesară”

31 Din articolul 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil Tribunalului în temeiul articolului 53 din statutul menționat, precum și din articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului rezultă că orice cerere de sesizare trebuie să indice în mod clar și precis obiectul litigiului, concluziile, precum și expunerea sumară a motivelor invocate pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să își exercite controlul. Reiese din aceasta că concluziile cererii introductive trebuie să fie formulate într-un mod precis și neechivoc, pentru a evita ca instanța să se pronunțe *ultra petita* sau să omită să se pronunțe asupra unei critici (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 1962, Meroni/Înalta Autoritate, 46/59 și 47/59, EU:C:1962:44, p. 801, Hotărârea din 10 mai 2012, Comisia/Estonia, C-39/10, EU:C:2012:282, punctul 24, și Ordonanța din 13 aprilie 2011, Planet/Comisia, T-320/09, EU:T:2011:172, punctul 22).

32 Or, în speță, concluzia prezentată de reclamantă potrivit căreia Tribunalul ar trebui „să adopte orice altă măsură considerată necesară” nu răspunde în mod vădit cerințelor amintite la punctul precedent. Aceasta este, așadar, inadmisibilă.

Cu privire la fond

33 Reclamanta invocă două motive în susținerea acțiunii sale în anulare. Pe de o parte, în esență, articolul 20 din Directiva 2006/42 ar fi fost încălcat în măsura în care Comisia ar fi adoptat decizia atacată în urma unei proceduri nelegale în raport cu cerințele acestui articol, care urmăresc să asigure dreptul la apărare al părților interesate. Pe de altă parte, s-ar fi încălcat de asemenea articolul 5 alineatul (1), articolul 6 alineatul (1), articolul 7 și articolul 11 din aceeași directivă, care conțin dispoziții ce urmăresc să permită producătorilor de echipamente tehnice să justifice conformitatea produselor lor cu cerințele esențiale de sănătate și securitate și cu celelalte cerințe prevăzute de directiva menționată și să le comercializeze, prin urmare, în mod liber în Uniune, precum și să permită, în anumite condiții, autorităților publice să adopte măsuri de salvgardare.

Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolului 20 din Directiva 2006/42

34 Articolul 20 din Directiva 2006/42 prevede următoarele:

„Orice măsură luată în conformitate cu prezenta directivă, care restricționează introducerea pe piață și/sau punerea în funcțiune a echipamentelor tehnice care intră sub incidența prezentei directive, enunță motivele exacte pe care se întemeiază. O astfel de măsură trebuie notificată cât mai curând cu putință părții vizate, care va fi informată în același timp cu privire la căile de atac pe care le are la dispoziție în conformitate cu legislația în vigoare în statul membru în cauză și cu termenele în care pot fi exercitate aceste căi de atac.”

35 În această privință, reclamanta susține că nu i-a fost notificată decizia autorităților letone de retragere de pe piață și de interzicere a introducerii pe piață a mașinii de tuns iarba în discuție, în temeiul căreia Comisia a adoptat decizia atacată. Memoriul în intervenție al guvernului leton ar indica de altfel că nicio decizie obligatorie definitivă nu fusese adoptată înainte de sesizarea Comisiei. Aceasta din urmă ar fi confirmat, așadar, o decizie inexistentă și, astfel, decizia atacată ar fi de asemenea nelegală. În consecință, niciuna dintre cerințele articolului 20 din Directiva 2006/42 nu ar fi fost respectată. În particular, căile de atac din Letonia nu ar fi fost nici indicate, nici accesibile având în vedere ceea ce precedă. Comisia s-ar fi mulțumit, după cum ar arăta memoriul în apărare, exclusiv pe baza formularului pe care i l-au trimis autoritățile letone, cu un control pur formal al pretinsei notificări de

către acestea a distribuitorului din Letonia și a producătorului referitor la măsurile luate cu privire la mașina de tuns iarba în discuție. Mențiunile din acest formular ar fi, în fapt, ambigue sau chiar inexacte ori contradictorii cu explicațiile date de guvernul leton în memoriul său în intervenție, în special în ceea ce privește măsura reținută față de distribuitor și notificarea acesteia producătorului, și nu ar corespunde de altfel, în privința naturii acesteia, cu cele reținute de Comisie în decizia atacată. Astfel, aceasta din urmă ar evidenția doar o interdicție de introducere pe piață, iar nu o retragere de pe piață, care ar fi însă menționată în formular.

36 Potrivit Comisiei, motivul nu privește decizia atacată, ci măsura adoptată de autoritățile letone. Acesta ar fi inadmisibil. Cu titlu subsidiar, Comisia arată că ea nu este obligată, în cadrul aplicării articolului 11 din Directiva 2006/42 privind mecanismul de salvgardare declanșat la inițiativa unui stat membru, să controleze sub toate aspectele legalitatea măsurilor naționale, ceea ce ar fi de competența instanțelor naționale, ci să controleze caracterul justificat sau nejustificat, pe fond, al acestor măsuri. Comisia face referire în această privință la Hotărârea din 15 iulie 2015, CSF/Comisia (T-337/13, EU:T:2015:502, punctul 100). Comisia adaugă că reclamanta nu a menționat probleme procedurale cu autoritățile naționale atunci când a consultat-o. Dacă decizia atacată nu menționează decât o interdicție de introducere pe piață, iar nu o retragere de pe aceasta, acest lucru s-ar datora faptului că reclamanta a adoptat ea însăși măsuri de retragere de pe piață, anunțate încă din 28 august 2014 autorităților letone, și că decizia ar urmări să interzică o eventuală reintroducere pe piață a echipamentului tehnic în discuție în orice stat membru al Uniunii.

37 La rândul său, guvernul leton susține că autoritățile letone s-au conformat procedurii naționale și că, prin scrisoarea lor din 19 martie 2014, evocată la punctul 11 de mai sus, acestea și-au motivat poziția și au anunțat o măsură restrictivă. Cu toate acestea, ele nu ar fi luat o măsură definitivă supusă unei căi de atac interne pentru a aștepta confirmarea sau neconfirmarea poziției lor de către Comisie în cadrul aplicării articolului 11 din Directiva 2006/42.

38 Este necesar mai întâi să se admită, contrar celor susținute cu titlu principal de Comisie, că prezentul motiv se îndreaptă împotriva deciziei atacate, iar nu împotriva măsurii adoptate de autoritățile letone, chiar dacă se întemeiază pe critica comportamentului acestora. El este prezentat efectiv ca motiv al acțiunii împotriva deciziei atacate și constă în a reproșa Comisiei încălcarea articolului 20 din Directiva 2006/42 prin declararea drept justificată a unei măsuri naționale, ea însăși adoptată cu încălcarea acestei dispoziții. Prin urmare, prezentul motiv nu poate fi considerat inadmisibil și nici măcar nu poate fi considerat de la bun început inoperant, cum a susținut Comisia în ședință.

39 Cu privire la fond, trebuie amintit, astfel cum s-a statuat deja în Hotărârea din 15 iulie 2015, CSF/Comisia (T-337/13, EU:T:2015:502, punctul 100), menționată de Comisie, că acesteia nu îi revine sarcina, în cadrul adoptării unei decizii precum decizia atacată, în temeiul articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2006/42, de a controla sub toate aspectele sale legalitatea măsurilor naționale care conduc la declanșarea clauzei de salvgardare prevăzute la articolul menționat. În această privință, articolul 20 din directiva respectivă, a cărei încălcare este invocată de reclamantă, menționează în mod explicit „căile de atac pe care le are la dispoziție în conformitate cu legislația în vigoare în statul membru în cauză”, ceea ce indică, pe de o parte, că el vizează măsurile naționale adoptate în temeiul directivei și, pe de altă parte, că controlul acestora revine instanțelor naționale. Acest articol nu creează, așadar, obligații pentru Comisie.

40 În cadrul punerii în aplicare a articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2006/42, rolul Comisiei este în primul rând de a verifica dacă măsurile corespunzătoare care îi sunt notificate de un stat membru sunt justificate, din punct de vedere juridic și factual, pentru a evita ca un echipament tehnic să pună în pericol, astfel cum se prevede la alineatul (1) al aceluiași articol, sănătatea sau securitatea persoanelor ori, după caz, a animalelor domestice, a bunurilor sau a mediului (Hotărârea din 15 iulie 2015, CSF/Comisia, T-337/13, EU:T:2015:502, punctul 101). Trebuie subliniat, ca răspuns la un argument prezentat în ședință de reclamantă, că analiza efectuată în hotărârea menționată mai sus în contextul afirmației privind încălcarea, de către autoritățile naționale, a principiului egalității de tratament este

tot atât de pertinentă în prezenta cauză, în care se invocă încălcarea de către autoritățile naționale a unei dispoziții dintr-o directivă. Astfel, în ambele cauze, sunt în discuție eventuale nerespectări de către autoritățile naționale a unor principii sau a unor norme ale dreptului Uniunii, a căror respectare instanțele naționale sunt în măsură să o verifice.

41 Astfel, argumentele reclamantei potrivit cărora Comisia ar fi încălcat articolul 20 din Directiva 2006/42 prin faptul că a aprobat o măsură națională ea însăși adoptată cu încălcarea acestei dispoziții nu pot fi admise.

42 Pe de altă parte, ca răspuns la argumentul formulat de reclamantă, întemeiat pe elemente prezentate de guvernul leton în cursul procedurii, potrivit căruia, în esență, Comisia nu putea, fără să încalce articolul 20 din Directiva 2006/42, nici să aprobe o decizie națională neobligatorie sau chiar inexistentă, este necesar să se precizeze că nimic nu se opune ca „măsurile corespunzătoare” pe care un stat membru trebuie să le adopte și să le comunice Comisiei în temeiul clauzei de salvgardare prevăzute la articolul 11 din această directivă să aibă forma unor măsuri neunilaterale sau a unor măsuri indirect obligatorii. De altfel, dacă asemenea măsuri nu ar intra în domeniul de aplicare al clauzei de salvgardare menționate, sfera de aplicare a acesteia ar putea fi redusă în mod semnificativ, întrucât nici Comisia, nici alte state membre decât cel care a descoperit un risc cu privire la un echipament tehnic nu ar fi informate în legătură cu acesta, în cazul în care producătorul respectivului echipament tehnic, reprezentantul său autorizat sau distribuitorii ar fi adoptat măsuri voluntare sau s-ar fi conformat din proprie inițiativă unor măsuri neobligatorii. Astfel, comunicarea, precum în speță, a faptului că, în urma unui demers al autorităților naționale, distribuitorul a luat măsuri voluntare de retragere de pe piață și de neintroducere pe piață constituie într-adevăr comunicarea unei măsuri corespunzătoare susceptibile să conducă la o decizie a Comisiei adoptată în temeiul articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2006/42.

43 Din cele ce precedă rezultă că motivul întemeiat pe încălcarea articolului 20 din Directiva 2006/42 de către Comisie trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolului 5 alineatul (1), a articolului 6 alineatul (1), a articolului 7 și a articolului 11 din Directiva 2006/42

44 Printre dispozițiile Directivei 2006/42 invocate de reclamantă, articolul 5 alineatul (1) prevede că, înainte de introducerea pe piață a echipamentelor tehnice sau punerea acestora în funcțiune, producătorul sau reprezentantul său autorizat trebuie în special să se asigure că acestea îndeplinesc cerințele esențiale de sănătate și securitate relevante prevăzute în anexa I la directiva menționată, că trebuie să desfășoare procedurile corespunzătoare pentru evaluarea conformității, că trebuie să întocmească declarația de conformitate „CE” și că trebuie să aplice marca „CE” pe echipamentele tehnice. Articolul 6 alineatul (1) prevede că statele membre nu pot să interzică, să restricționeze sau să împiedice introducerea pe piață sau punerea în funcțiune a unui echipament tehnic care respectă dispozițiile directivei. Articolul 7 prevede în special că statele membre consideră echipamentele tehnice care poartă marca „CE” și care sunt însoțite de declarația de conformitate „CE” ca fiind conforme cu dispozițiile directivei și că echipamentele tehnice produse în conformitate cu un standard armonizat, ale cărui referințe au fost publicate, de Comisie, în Jurnalul Oficial, se consideră a fi în conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate adresate de un astfel de standard armonizat. Trebuie amintit că standardul armonizat este definit la rândul său la articolul 2 drept „specificații tehnice care nu sunt obligatorii, adoptate de un organism de standardizare, anume Comitetul European pentru Standardizare (CEN), Comitetul European pentru Standardizare Electrotehnică (Cenelec) sau Institutul European pentru Standarde în Telecomunicații (IEST), pe baza unui mandat emis de Comisie în conformitate cu procedurile stabilite de Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a [unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice și a normelor privind

serviciile societății informaționale] [(JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207)]”. În sfârșit, articolul 11 din Directiva 2006/42, reprodus în parte la punctul 16 de mai sus, definește condițiile de punere în aplicare a clauzei de salvgardare.

45 În esență, reclamanta consideră că reprezintă o încălcare a dispozițiilor menționate mai sus refuzul Comisiei, după cel al autorităților letone, de a admite că, pentru introducerea pe piață sau pentru punerea în funcțiune înainte de 1 septembrie 2013, conformitatea mașinii de tuns iarba în discuție cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 putea fi prezumată în temeiul conformității sale cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2006.

46 Întrucât aspectul aplicării în timp a diferite texte pertinente este important pentru a examina prezentul motiv și argumentele părților în legătură cu acesta, este util să se amintească următoarele date:

— începând cu 1993: aplicarea primei Directive „echipamente tehnice” și a modificărilor sale care, consolidate, au dat naștere Directivei 98/37;

— 9 iunie 2006: publicarea în Jurnalul Oficial a Directivei 2006/42;

— 6 noiembrie 2007: prima publicare în Jurnalul Oficial a standardului armonizat EN 60335-2-77:2006;

— 28 martie 2009: ultima publicare în Jurnalul Oficial a standardului armonizat EN 60335-2-77:2006;

— 29 decembrie 2009: abrogarea Directivei 98/37 și data de la care produc efecte măsurile de transpunere a Directivei 2006/42;

— 8 aprilie 2011: prima publicare în Jurnalul Oficial a standardului armonizat EN 60335-2-77:2010;

— 3 septembrie 2012: certificatul „CE” de conformitate a mașinii de tuns iarba în discuție, care face trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006;

— 1 septembrie 2013: data de retragere a standardului armonizat EN 60335-2-77:2006, stabilită de Cenelec.

47 În ședință, Comisia a susținut cu titlu introductiv că motivul reclamantei era inoperant. Decizia atacată ar interzice astfel pentru viitor orice reintroducere pe piață a mașinii de tuns iarba în discuție în ansamblul Uniunii și ar fi cert că, în iunie 2015, data adoptării deciziei atacate, echipamentul nu era conform cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, independent de aspectul dacă, până la 31 august 2013, el putea beneficia de o prezumție de conformitate cu aceste cerințe în temeiul conformității sale cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2006.

48 La rândul său, reclamanta amintește că referința standardului care a înlocuit standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 pentru „mașini de tuns iarbă alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru”, și anume standardul armonizat EN 60335-2-77:2010, a fost publicată în Jurnalul Oficial la 8 aprilie 2011, fără ca Comisia să indice în mod explicit în coloana corespunzătoare din tabelul titlurilor și al referințelor standardelor armonizate vizate de această publicare data încetării prezumției de conformitate acordate de standardul înlocuit. În aceste condiții, ar fi necesar să se facă referire la nota 1 din această coloană, care preciza că, „[î]n general, data încetării prezumției de conformitate [ar] fi data retragerii («dow») stabilită de către organismul european de standardizare” și că „însă se [atrăgea] atenția utilizatorilor acestor standarde asupra faptului că aceasta [putea] diferi în anumite cazuri excepționale”. Or, data de retragere a standardului armonizat EN 60335-2-77:2006 ar fi într-adevăr, astfel cum figurează în mai multe documente ale organismului de standardizare și în însuși standardul EN 60335-2-77:2010, 1 septembrie 2013.

49 Reclamanta adaugă că, în perioada cuprinsă între 8 aprilie 2011 și 31 august 2013, cele două versiuni ale standardului armonizat EN 60335-2-77, cea din 2006 și cea din 2010, puteau permite să se dispună de o prezumție de conformitate a echipamentelor tehnice vizate de acestea cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute de Directiva 2006/42. O asemenea perioadă de suprapunere, care corespunde de altfel perioadei în care standardele naționale necompatibile cu noua versiune a standardului armonizat pot fi încă menținute, ar fi indispensabilă pentru ca producătorii de echipamente tehnice să aibă timp să își adapteze produsele și, după caz, procesele și instrumentele de producție la cerințele noii versiuni a standardului armonizat și să aibă timp să vândă echipamentele tehnice care respectă cerințele standardului înlocuit. Ar fi neverosimil să se considere că, începând cu 8 aprilie 2011, data publicării standardului armonizat EN 60335-2-77:2010, de pe o zi pe alta, echipamentele tehnice concepute ținând seama de standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 nu mai puteau fi produse și comercializate și că trebuia să se producă și să se comercializeze produse conforme cu un standard neoficial ca standard armonizat cu câteva zile înainte.

50 Reclamanta admite că, din motive excepționale, data încetării prezumției de conformitate acordate în temeiul versiunii anterioare a standardului armonizat poate fi stabilită de Comisie la o dată anterioară sau ulterioară datei de retragere, însă, în ipoteza respectivă, Comisia ar trebui să indice în mod precis acest lucru în coloana corespunzătoare privind publicarea în Jurnalul Oficial a noii versiuni a standardului armonizat, ceea ce nu a fost cazul în speță.

51 Pentru a-și susține argumentația, reclamanta se întemeiază în special pe două documente publice ale Comisiei, și anume „Ghidul de aplicare a Directivei «Mașini» 2006/42/CE – Ediția a doua iunie 2010” (secțiunea 161, intitulată „Stadiul tehnicii existente”) și „«Ghidul albastru» referitor la punerea în aplicare a normelor UE privind produsele – 2014” (punctul 4.1.2.6, intitulat „Revizuirea standardelor armonizate”).

52 În măsura în care argumentația în apărare a Comisiei presupune că nu a existat, de la 29 decembrie 2009 până la 8 aprilie 2011, niciun standard armonizat care să confere, pentru „mașini[le] de tuns iarbă alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru”, o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, reclamanta subliniază că producătorii unor asemenea echipamente tehnice nu dispuneau de nicio altă opțiune decât să continue să facă trimitere la cel mai recent standard armonizat publicat, și anume standardul EN 60335-2-77:2006, pentru a demonstra respectarea acestor cerințe, cu atât mai mult cu cât respectivul standard fusese transpus în ordinile juridice naționale, în special în ordinea juridică italiană căreia îi aparține aceasta, și că standardele naționale de transpunere puteau rămâne valabile până la data de retragere care ar fi indicată în standardul armonizat de înlocuire. Pentru perioada ulterioară datei de 8 aprilie 2011 și până la data de retragere menționată, persistența standardelor naționale de transpunere a standardului armonizat EN 60335-2-77:2006 ar arăta că era încă posibil să se facă trimitere la dispozițiile acestuia, chiar dacă producătorii puteau face trimitere și la noul standard armonizat EN 60335-2-77:2010.

53 La rândul său, în cazul în care motivul ar fi examinat pe fond, Comisia, susținută de guvernul leton, respinge argumentele reclamantei. Ea arată că Directiva 2006/42 a înlocuit Directiva 98/37 și că statele membre trebuiau, în conformitate cu articolul 26 din Directiva 2006/42, să aplice dispozițiile acesteia din urmă începând cu 29 decembrie 2009, data abrogării Directivei 98/37. Or, standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 nu ar fi fost elaborat decât pentru a permite să se confere o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 98/37. El nu ar fi permis niciodată să se creeze o astfel de prezumție în ceea ce privește cerințele esențiale de sănătate și securitate impuse în temeiul Directivei 2006/42. Aceasta ar explica faptul că publicările în Jurnalul Oficial care menționează standardul armonizat EN 60335-2-77:2010, toate referitoare la standardele armonizate în temeiul Directivei 2006/42, în special cea din 8 aprilie 2011 care menționează pentru prima dată standardul respectiv, nu conțin o mențiune privind standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 în coloanele tabelelor referitoare la standardele înlocuite. Prin urmare, nota 1 indicată în cea de a doua coloană, privind data încetării prezumției de conformitate a standardului

înlocuit, invocată de reclamantă pentru a susține că putea face trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 până la data de retragere atribuită acestuia din urmă, nu ar avea relevanță în speță. În general, informațiile furnizate de organismele de standardizare în ceea ce privește datele de retragere nu ar avea nicio relevanță pentru a determina dacă respectarea unui standard armonizat poate să confere o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate relevante, atât timp cât aceste date nu sunt preluate de Comisie în publicațiile referitoare la standardele armonizate.

54 Comisia expune că, astfel, pentru „mașini de tuns iarbă alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru”, producătorii au cunoscut trei perioade diferite în ceea ce privește proba conformității produselor lor cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute de directivele relevante succesive. Până la 28 decembrie 2009, ultima zi de aplicare a Directivei 98/37, ei puteau face trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 pentru a beneficia de o prezumție de conformitate a produselor lor cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în această directivă. Începând cu 29 decembrie 2009 și până la 8 aprilie 2011, întrucât Directiva 2006/42 a înlocuit Directiva 98/37, însă deoarece niciun standard armonizat aplicabil în temeiul Directivei 2006/42 pentru „mașini de tuns iarbă alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru” nu fusese publicat încă în Jurnalul Oficial, producătorii ar fi trebuit să dovedească conformitatea echipamentelor lor tehnice cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 prin orice mijloc alternativ trimiterii la un standard armonizat, în special prin trimiterea, în dosarul tehnic al produsului, la alte standarde și specificații tehnice, de exemplu, norme naționale, standarde europene sau internaționale nearmonizate sau specificații tehnice proprii producătorului. În sfârșit, de la 8 aprilie 2011, producătorii ar putea beneficia de o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, făcând trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2010. Prin urmare, în declarația de conformitate „CE” a mașinii de tuns iarba în discuție, efectuată în septembrie 2012, nu era posibil să se facă trimitere la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 pentru a atesta o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute de Directiva 2006/42. De asemenea, exemplare produse în 2013 în conformitate cu acest standard nu ar putea beneficia de o asemenea prezumție.

55 Este necesar să se examineze mai întâi argumentul Comisiei, invocat în ședință, potrivit căruia al doilea motiv de anulare formulat de reclamantă ar fi inoperant, întrucât decizia atacată ar interzice orice reintroducere pe piață a mașinii de tuns iarba în discuție de la data publicării sale, în iunie 2015, perioadă ulterioară celei vizate de motivul menționat, care privește o parte din anii 2012 și 2013.

56 Acest argument nu poate fi admis.

57 Astfel, motivul examinat este îndreptat împotriva unei decizii care a confirmat aprecierea autorităților naționale în privința unui echipament tehnic introdus pe piață în 2012, sau în 2013 înainte de 1 septembrie, potrivit căreia acesta din urmă nu respecta cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, pentru motivul că nu era conform cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2010, deși producătorul său invoca o prezumție de conformitate cu aceste cerințe în temeiul conformității sale cu standardul EN 60335-2-77:2006. În consecință, motivul examinat, care urmărește să conteste direct această apreciere, nu poate, dacă se dovedește întemeiat, să fie inoperant. Se poate adăuga, în mod incident, că reclamanta a avut și păstrează un interes de a exercita acțiunea împotriva deciziei atacate, chiar dacă a confirmat retragerea de pe piață și neintroducerea pe piață voluntare ale mașinii de tuns iarba în discuție, în măsura în care aprecierea contestată conduce cu certitudine la un prejudiciu de reputație, ținând seama în special de notorietatea mărcii mașinii de tuns iarba în discuție, și în măsura în care ea a determinat deja autoritățile suedeze să precizeze că acest echipament tehnic nu mai trebuia utilizat. Interesul reclamantei de a exercita acțiunea există de asemenea în măsura în care eventuala anulare a deciziei atacate ar permite să se evite repetarea nelegalității pretinse (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 19 septembrie 1985, Hoogovens Groep/Comisia, 172/83 și 226/83, EU:C:1985:355, punctul 19, și Hotărârea din 28 mai 2013, Abdulrahim/Consiliul și Comisia, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punctele 61-83 și jurisprudența citată).

58 În ceea ce privește, în continuare, examinarea pe fond a motivului, trebuie amintit, cu titlu preliminar, că trimiterea la un standard armonizat nu este decât una dintre posibilitățile aflate la dispoziția unui producător pentru a demonstra că unul dintre echipamentele sale tehnice răspunde cerințelor esențiale de sănătate și securitate prevăzute în directiva relevantă. Atât Directiva 98/37, la articolul 8 și în anexa V sau VI, cât și Directiva 2006/42, la articolul 12 și în anexa VII, VIII, IX sau X, prevăd astfel de proceduri de evaluare a conformității care nu se întemeiază în mod obligatoriu pe standarde armonizate ale căror referințe au fost publicate.

59 Cu toate acestea, în speță, pe de o parte, Comisia nu și-a întemeiat concluzia în ceea ce privește nerespectarea cerințelor esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 decât pe constatarea lipsei de conformitate a mașinii de tuns iarba în discuție cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2010, astfel cum rezultă din decizia atacată și din scrisoarea menționată la punctul 18 de mai sus. Pe de altă parte, la rândul său, reclamanta nu a încercat, nici în cursul procedurii în fața autorităților letone, nici în cursul procedurii în fața Comisiei, să demonstreze conformitatea mașinii de tuns iarba în discuție cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, altfel decât prin trimiterea la standardul armonizat EN 60335-2-77:2006. Trebuie, așadar, să se verifice dacă acest din urmă standard armonizat, a cărui respectare de către mașina de tuns iarba în discuție nu a fost contestată nici de Comisie, nici de autoritățile letone, putea sau nu putea să creeze în beneficiul său o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 de la data de 3 septembrie 2012 la care a fost întocmită declarația de conformitate „CE” a mașinii de tuns iarba menționate, până la 31 august 2013, ultima dată a producerii sale potrivit reclamantei.

60 Astfel cum s-a arătat la punctul 44 de mai sus, în temeiul articolului 7 din Directiva 2006/42, mai precis în temeiul alineatelor (2) și (3) ale acestei dispoziții, publicarea de către Comisie a referinței unui standard armonizat în Jurnalul Oficial este cea care conferă acestuia o valoare juridică ce permite producătorilor de echipamente tehnice sau reprezentanților lor autorizați să beneficieze, pentru echipamentele tehnice pe care le comercializează și care sunt conforme cu acesta, de o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate relevante prevăzute de aceeași directivă și la care face trimitere respectivul standard armonizat publicat. Se poate observa, în mod incident, că mecanismul era în esență același, sub rezerva unei transpuneri de către standardul național a standardului armonizat, sub imperiul Directivei 98/37, al cărei articol 5 alineatul (2) primul paragraf prevedea că, „[a]tunci când un standard național care transpune[a] un standard armonizat, ale cărui referințe [fuseseră] publicate în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, f[ăcea] trimitere la una sau mai multe din cerințele esențiale de siguranță, echipamentele tehnice sau componentele de siguranță fabricate în conformitate cu acest standard [erau] considerate conforme cu cerințele relevante esențiale”. Prin urmare, astfel cum a arătat avocatul general Campos Sánchez-Bordona la punctul 54 din concluziile prezentate în cauza James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:63), menționate în ședință de Comisie, deciziile referitoare la publicarea standardelor armonizate reprezintă acte juridice care pot fi atacate cu acțiune în anulare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 octombrie 2016, James Elliott Construction, C-613/14, EU:C:2016:821, punctele 38-43). În Ordonanța din 25 mai 2004, Schmoldt și alții/Comisia (T-264/03, EU:T:2004:157, punctele 91-94), Tribunalul a precizat că era vorba despre acte cu aplicabilitate generală. Se deduce din aceasta că regimul unor astfel de publicații este cel al actelor cu aplicabilitate generală ale instituțiilor Uniunii.

61 Trebuie să se constate că articolul 7 din Directiva 2006/42 vizează fără restricție standardele armonizate ale căror referințe au făcut obiectul unei publicări în Jurnalul Oficial, fără a-și limita domeniul de aplicare și conținutul la standardele armonizate ale căror referințe ar fi fost publicate în temeiul acestei directive. Respectiva dispoziție împiedică astfel să se considere că publicările referințelor standardelor armonizate efectuate în temeiul Directivei 98/37 au fost abrogate implicit în același timp cu aceasta din urmă. Rezultă că standardele armonizate ale căror referințe au fost publicate în temeiul Directivei 98/37 intră în domeniul de aplicare al articolului 7 din Directiva 2006/42 atât timp cât decizia care le acordă o valoare juridică pentru a conferi o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în directiva aplicabilă la

momentul introducerii pe piață sau al punerii în funcțiune a echipamentului tehnic respectiv, și anume publicarea referinței lor în Jurnalul Oficial, nu este abrogată în mod explicit. Această interpretare este coerentă cu dispozițiile articolului 25 al doilea paragraf din Directiva 2006/42, potrivit cărora „trimiterile la [D]irectiva [98/37] abrogată se interpretează ca trimiteri la prezenta directivă și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa XII". Respectivele dispoziții urmăresc, în general, să evite ca acte sau dispoziții juridice a căror punere în aplicare era legată inițial de dispoziții ale Directivei 98/37 să devină lipsite de conținut pentru simplul motiv al abrogării Directivei 98/37 și al înlocuirii sale cu Directiva 2006/42 și să se ajungă eventual la o situație de vid juridic (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 16 octombrie 2003, Irlanda/Comisia, C-339/00, EU:C:2003:545, punctele 35-39). În speță, tabelul din anexa XII la Directiva 2006/42 stabilește într-adevăr o corespondență între articolul 5 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 98/37 și articolul 7 alineatele (2) și (3) din Directiva 2006/42, pe care s-au întemeiat succesiv publicările referințelor standardelor armonizate în Jurnalul Oficial.

62 Problema în speță constă, așadar, în a determina dacă publicarea referinței standardului armonizat EN 60335-2-77:2006, efectuată inițial în temeiul Directivei 98/37 de Comisie [prima publicare la 6 noiembrie 2007 (JO 2007, C 254, p. 52), ultima publicare la 28 martie 2009 (JO 2009, C 74, p. 55)], valabilă, astfel cum s-a arătat anterior, în temeiul articolului 7 din Directiva 2006/42 pentru perioada scursă până la abrogarea ei, a făcut obiectul unei abrogări explicite înainte de sau în perioada în litigiu în speță, cuprinsă între 3 septembrie 2012 (data declarației de conformitate „CE" a mașinii de tuns iarba în discuție) și 31 august 2013 (data încetării fabricării mașinii de tuns iarba în discuție, potrivit reclamantei). Se poate aminti că părțile nu contestă că această publicare nu mai era în niciun caz valabilă pentru a conferi echipamentelor tehnice introduse pe piață sau puse în funcțiune începând cu 1 septembrie 2013 o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute de Directiva 2006/42 ca urmare, în ceea ce privește poziția reclamantei, a împlinirii datei de retragere a acestei versiuni a standardului armonizat stabilite în următoarea versiune EN 60335-2-77:2010.

63 În lipsa unei abrogări implicite a unui act cu aplicabilitate generală care să decurgă din incompatibilitatea sa cu o dispoziție ulterioară de drept superior și în lipsa anunțării, la momentul publicării sale, a unei durate de valabilitate limitate, abrogarea unui astfel de act nu poate rezulta decât dintr-o nouă decizie a autorității competente, ea însăși publicată. Trebuie amintit în această privință că principiul securității juridice, care este un principiu general al dreptului Uniunii, impune ca legislația și reglementarea Uniunii să fie clare și precise și în special ca aplicarea lor să fie previzibilă pentru justițiabili (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iulie 1981, Gondrand și Garancini, 169/80, EU:C:1981:171, punctul 17, și Hotărârea din 22 februarie 1984, Kloppenburg, 70/83, EU:C:1984:71, punctul 11). Mai precis, astfel cum s-a statuat în Hotărârea din 21 octombrie 1997, Deutsche Bahn/Comisia (T-229/94, EU:T:1997:155, punctul 113), principiul securității juridice urmărește să garanteze previzibilitatea situațiilor și a raporturilor juridice care intră sub incidența dreptului Uniunii. În acest scop, este esențial ca instituțiile să respecte intangibilitatea actelor pe care le-au adoptat și care afectează situația juridică și materială a subiectelor de drept, astfel încât ele nu vor putea modifica aceste acte decât cu respectarea normelor de competență și de procedură.

64 În speță, publicările succesive în Jurnalul Oficial ale referințelor standardului armonizat EN 60335-2-77:2006 nu conțin o dată limită a valabilității fiecăreia dintre aceste publicări, chiar dacă ele au fost efectuate ulterior adoptării Directivei 2006/42. În plus, niciuna dintre publicările referințelor standardelor armonizate efectuate ulterior în temeiul acestei noi directive și niciun alt document publicat de Comisie nu oferă vreun indiciu privind abrogarea publicării standardului armonizat EN 60335-2-77:2006, cu excepția notei 1 din coloana intitulată „Data încetării prezumției de conformitate a standardului înlocuit" din tabelele publicărilor care conțin referințele standardului armonizat EN 60335-2-77:2010. De reamintit că această notă precizează că, „[î]n general, data încetării prezumției de conformitate [a standardului înlocuit] [ar] fi data retragerii («dow») stabilită de către organismul european de standardizare" și că „însă se [atrăgea] atenția utilizatorilor acestor standarde asupra faptului că aceasta [putea] diferi în anumite cazuri excepționale". Or, astfel cum s-a arătat anterior la

punctul 10 de mai sus, organismul european de standardizare Cenelec a reținut în cadrul standardului armonizat EN 60335-2-77:2010 data de 1 septembrie 2013 ca dată de retragere a standardului armonizat înlocuit EN 60335-2-77:2006 și, în consecință, abrogarea publicării referinței acestuia din urmă a intervenit la data respectivă. În aceste condiții, conformitatea mașinii de tuns iarba în discuție cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 putea, contrar celor susținute de Comisie și de guvernul leton, să confere o prezumție de conformitate a acestui echipament tehnic cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 pentru o introducere pe piață sau o punere în funcțiune până la 31 august 2013 inclusiv.

65 În plus, se poate arăta că poziția susținută de Comisie contravine pe de altă parte economiei sistemului reținut de cele două directive succesive 98/37 și 2006/42, care urmăresc să instituie pentru ansamblul teritoriului Uniunii un mecanism eficace care, asociind organismele de standardizare mandatate de Comisie, permite producătorilor și reprezentanților lor autorizați să respecte cerințele esențiale de sănătate și securitate în ceea ce privește echipamentele tehnice pe care le comercializează într-un cadru care le conferă o anumită securitate și o simplificare a introducerilor pe piață în ansamblul statelor membre și care conferă și publicului garanții considerabile. Fără ca ea să constituie singura posibilitate pentru un producător sau pentru reprezentantul său autorizat de a demonstra respectarea cerințelor respective, conformitatea cu un standard armonizat adoptat de aceste organisme și a cărui referință este publicată în Jurnalul Oficial le permite într-adevăr, în cadrul unei proceduri clare, să beneficieze pentru produsul în cauză de o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale cuprinse în standardul armonizat menționat. Atât Directiva 98/37, la articolul 5, cât și Directiva 2006/42, la articolul 7, conțin în această privință dispoziții care acordă un rol important mecanismului de conformitate cu standardele armonizate publicate. Acest din urmă articol îl întărește chiar, detașând posibilitatea de a face trimitere la respectivele standarde armonizate pentru a beneficia de prezumția menționată mai sus de existența unor standarde naționale care să le „transpună”.

66 Or, teza Comisiei, care presupune ca ansamblul standardelor armonizate adoptate inițial în temeiul Directivei 98/37 să fie lipsite de efect în ceea ce privește conferirea unei prezumții de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, conduce la o diminuare foarte semnificativă a numărului standardelor armonizate utilizabile în cursul primelor etape de aplicare a acestei din urmă directive și aduce, așadar, atingere eficacității sistemului. În această privință, ultima publicare în Jurnalul Oficial a „titlurilor și a referințelor standardelor armonizate în temeiul [Directivei 98/37]”, în martie 2009, cuprinde 57 de pagini (JO 2009, C 74, p. 4), în timp ce prima publicare corespunzătoare în temeiul Directivei 2006/42, în septembrie 2009, nu cuprinde decât 26 de pagini (JO 2009, C 214, p. 1), iar cea de a doua publicare analoagă, efectuată chiar înainte de punerea în aplicare a măsurilor de transpunere a Directivei 2006/42, la 29 decembrie 2009, nu cuprinde de asemenea decât 37 de pagini (JO 2009, C 309, p. 29). Având în vedere că pe o pagină a acestor publicații sunt enumerate în medie aproximativ 10 standarde armonizate, poziția Comisiei ar conduce la o situație în care, la momentul punerii în aplicare concrete a dispozițiilor Directivei 2006/42, la sfârșitul lunii decembrie 2009, aproximativ 200 de standarde armonizate mai puțin decât la sfârșitul perioadei de aplicare a Directivei 98/37 ar fi fost utilizabile de către producători pentru a stabili existența unei prezumții de conformitate a produselor lor cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute de noua directivă, ceea ce ar fi în contradicție cu rolul important acordat mecanismului de conformitate cu standardele armonizate de cele două directive succesive. Este necesar să se arate că a trebuit așteptată publicarea din aprilie 2011 (JO 2011, C 110, p. 1) pentru a regăsi un volum comparabil de standarde armonizate ale căror referințe au fost publicate pentru cele două directive.

67 Atingerea adusă economiei sistemului reținut de cele două directive succesive, 98/37 și 2006/42, este pe deplin ilustrată prin succesiunea celor trei perioade identificate de Comisie, la care se face referire la punctul 54 de mai sus, care ar conduce la o situație în care un tip de echipament tehnic care timp de mai mulți ani a făcut obiectul unui standard armonizat publicat să fie „fără standard armonizat” pentru un interval de timp ce nu poate fi neglijat (aproximativ cincisprezece luni pentru „mașini de tuns iarbă alimentate de la rețeaua electrică și cu conducător pedestru”) înainte de a regăsi un nou standard

armonizat publicat. Desigur, interpretarea Comisiei nu creează un vid juridic, întrucât producătorii și reprezentanții lor autorizați posedă alte mijloace decât recurgerea la standardele armonizate ale căror referințe au fost publicate pentru a demonstra respectarea cerințelor esențiale de sănătate și securitate prevăzute în directiva relevantă pentru echipamentele tehnice pe care doresc să le comercializeze. Cu toate acestea, trebuie să se arate că aceste alte mijloace sunt mai puțin simple. În consecință, poziția Comisiei nu contribuie, cel puțin pentru o anumită perioadă, la facilitarea liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței interne, asigurând în același timp un nivel ridicat de protecție a sănătății și a securității utilizatorilor, astfel cum impune temeiul juridic al Directivei 2006/42, și anume articolul 114 TFUE.

68 Este adevărat că, astfel cum a subliniat Comisia în ședință, cu privire la diferite aspecte, cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 sunt mai aprofundate decât cele prevăzute în Directiva 98/37, însă îi revenea atunci Comisiei, dacă era cazul, sarcina de a favoriza adoptarea rapidă, pentru anumite tipuri de echipamente tehnice sau alte echipamente avute în vedere de noua directivă, a unui nou standard armonizat care să permită să se răspundă acestor noi cerințe și de a preciza dacă era necesar, în cazuri speciale, că un standard armonizat publicat în temeiul Directivei 98/37 nu permitea conferirea unei prezumții de conformitate cu noile cerințe respective. Articolul 10 din Directiva 2006/42 prevede de altfel o „procedură de contestare a unui standard armonizat”, care poate fi angajată de un stat membru sau de Comisie și care poate conduce, printre altele, la menținerea cu restricții sau la retragerea referințelor la standardul armonizat respectiv în Jurnalul Oficial. Cu toate acestea, în aceste cazuri, Comisia ar fi trebuit să indice în coloana intitulată „Data încetării prezumției de conformitate a standardului înlocuit” din tabelele de publicare a titlurilor și a referințelor standardelor armonizate în temeiul Directivei 2006/42 o dată diferită de data de retragere dacă standardul armonizat în discuție era efectiv înlocuit sau să indice în Jurnalul Oficial în alt mod adecvat abrogarea publicării referințelor standardului armonizat în discuție în ipoteza în care acest standard nu ar fi fost încă înlocuit. Astfel cum s-a observat la punctul 64 de mai sus, lipsa unei mențiuni speciale în tabelele de publicare a titlurilor și a referințelor standardelor armonizate în temeiul Directivei 2006/42 sau sub o altă formă indică *a contrario*, conform notei 1 din coloana intitulată „Data încetării prezumției de conformitate a standardului înlocuit”, că această dată corespunde datei de retragere definite de organismul de standardizare. Se poate observa de altfel că evoluțiile Directivei „echipamente tehnice”, a cărei primă versiune a fost Directiva 89/392/CEE a Consiliului din 14 iunie 1989 privind apropierea legislațiilor statelor membre în domeniul echipamentelor tehnice (JO 1989, L 183, p. 9), inclusiv atunci când ele au determinat abrogarea versiunilor precedente sau adăugiri substanțiale, nu au condus la abrogarea generală a publicărilor standardelor armonizate efectuate sub imperiul versiunilor precedente (a se vedea, de exemplu, JO 2000, C 252, p. 5).

69 În sfârșit, trebuie amintit că conformitatea cu un standard armonizat a cărui referință a fost publicată în temeiul Directivei 98/37 în perioada de aplicare a Directivei 2006/42 și înainte de data încetării prezumției de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate pe care o conferă nu furnizează, tocmai, decât o prezumție de conformitate cu cerințele respective. În această privință, dacă un stat membru urmat de Comisie ar fi considerat că un echipament tehnic conform cu un asemenea standard armonizat nu respecta totuși cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, ele nu ar fi fost împiedicate să pună în aplicare clauza de salvgardare prevăzută la articolul 11 din directiva menționată, având însă sarcina de a dovedi o nerespectare a acestor cerințe esențiale.

70 Din cele ce precedă rezultă că în mod întemeiat reclamanta a susținut în esență că mașina de tuns iarba în discuție beneficia de o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42 de la data de 3 septembrie 2012, la care a fost întocmită declarația sa de conformitate „CE”, până la 31 august 2013, ultima dată de fabricare a acesteia, potrivit precizărilor sale. Astfel, standardul armonizat EN 60335-2-77:2006, cu care nu se contestă că era conformă mașina de tuns iarba în discuție, a putut să îi confere în mod valabil între aceste date, pentru introducerea pe piață sau pentru punerea în funcțiune, o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale de sănătate și securitate enunțate în directiva menționată, întrucât, deși a făcut

obiectul unei publicări a referinței sale în temeiul Directivei 98/37, aceasta rămânea valabilă în temeiul Directivei 2006/42, în lipsa vreunei indicații contrare publicate în Jurnalul Oficial de către Comisie, până la data de retragere reținută de organismul de standardizare cu ocazia adoptării standardului armonizat care i-a urmat, și anume 1 septembrie 2013.

71 Prin faptul că a înlăturat poziția reclamantei în această privință, Comisia a săvârșit, așadar, o eroare de drept. Decizia atacată nefiind întemeiată, de pe altă parte, astfel cum se arată la punctul 59 de mai sus, pe demonstrația concretă a unei nerespectări a cerințelor esențiale de sănătate și securitate prevăzute în Directiva 2006/42, ci pe simpla neconformitate a mașinii de tuns iarba în discuție cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2010, în condițiile în care conformitatea sa cu standardul armonizat EN 60335-2-77:2006 îi conferea încă, pentru perioada respectivă, o prezumție de conformitate cu cerințele menționate, trebuie să se admită al doilea motiv invocat de reclamantă și să se anuleze decizia atacată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

72 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor reclamantei, inclusiv a cheltuielilor de judecată aferente procedurii de măsuri provizorii.

73 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, statele membre care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. Republica Letonia suportă, așadar, propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a doua)

declară și hotărăște:

1) Anulează Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/902 a Comisiei din 10 iunie 2015 privind o măsură luată de Letonia, în conformitate cu Directiva 2006/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului, de interzicere a introducerii pe piață a unei mașini de tuns iarba fabricate de GGP Italy SpA.

2) Respinge în rest acțiunea.

3) Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy) în cadrul prezentei acțiuni și cu ocazia procedurii de măsuri provizorii.

4) Republica Letonia suportă propriile cheltuieli de judecată.

Gervasoni Madise Csehi

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 26 ianuarie 2017.

Semnături